Oświadczenie złożone
przez senator Monikę Jadwigę Piątkowską
na 43. posiedzeniu Senatu
w dniu 16 października 2025 r.

Oświadczenie skierowane do ministra finansów i gospodarki Andrzeja Domańskiego

Szanowny Panie Ministrze!

Zabieram dziś głos w sprawie, która dotyczy milionów naszych obywateli – osób z niepełnosprawnościami, seniorów oraz wszystkich, którzy każdego dnia napotykają bariery architektoniczne, cyfrowe i komunikacyjne. Brak dostępności ogranicza ich aktywność społeczną, zawodową i obywatelską, a tym samym hamuje rozwój całego społeczeństwa.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego ponad 4 miliony Polaków posiada orzeczenie o niepełnosprawności, zaś szacunki Eurostatu i EHIS wskazują na blisko 7 milionów osób mających różnego rodzaju ograniczenia funkcjonalne. Do tego należy doliczyć ponad 9 milionów seniorów po sześćdziesiątym roku życia. Oznacza to, że dostępność pozostaje życiową potrzebą dla ponad 1/3 społeczeństwa.

OECD w raporcie z 2024 r. podkreśla, że aż 4,9 miliona osób w wieku produkcyjnym w Polsce nie pracuje, a jedną z głównych barier powrotu na rynek pracy jest właśnie brak dostępności w przestrzeni publicznej, transporcie czy usługach cyfrowych. To już nie tylko kwestia wygody, to realna przeszkoda dla dalszego rozwoju gospodarczego kraju. Inwestycje w dostępność przyczyniłyby się do wzrostu PKB o 1,5–2% rocznie i przyniosłyby znaczące oszczędności w systemie ubezpieczeń społecznych.

Mimo istnienia programów rządowych takich jak „Dostępność Plus", „Senior+", środków PFRON i funduszy europejskich realizacja rozwiązań dostępnościowych pozostaje niewystarczająco wspierana finansowo. Środki są rozproszone, a gminom często brakuje nie tylko środków, lecz także specjalistycznej wiedzy do ich efektywnego wdrożenia. Szczególnie niepokojące jest, że art. 100 ustawy – Prawo zamówień publicznych, nakazujący uwzględnianie wymagań dostępności, pozostaje martwym przepisem. Brakuje zarówno praktycznych wytycznych, jak i odpowiednich środków.

Zbliżająca się implementacja dyrektywy 2019/882 – European Accessibility Act – wprowadzi od czerwca wymogi dostępności również wobec sektora prywatnego i wielu kluczowych usług. To nowy standard cywilizacyjny i konieczność w nowoczesnym państwie.

Zwracam się zatem do ministra finansów i gospodarki z następującymi pytaniami.

1. Czy minister finansów i gospodarki rozważa wprowadzenie od roku budżetowego 2026 obowiązku utrzymywania rezerwy celowej na poziomie co najmniej 0,5% wydatków bieżących gmin, przeznaczonej wyłącznie na działania dotyczące dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjnej?

2. Czy planowane są rozwiązania budżetowe lub preferencje podatkowe wspierające te samorządy, które ponadstandardowo inwestują w dostępność i traktują te działania jako inwestycję prorozwojową?

3. Czy minister finansów i gospodarki we współpracy z ministrem funduszy i polityki regionalnej zamierza wprowadzić jednolite wytyczne dotyczące ujmowania wydatków dostępnościowych w klasyfikacji budżetowej, co ułatwi przejrzyste planowanie i monitoring tych środków w całym kraju?

Dostępność to nie formalność ani zbędny koszt. To miara szacunku wobec obywateli oraz wyraz dojrzałości i nowoczesności naszego państwa. Jej brak może stanowić przeszkodę w wykorzystaniu środków unijnych i dalszym rozwoju kraju. Szanując godność wszystkich, którzy na co dzień zmagają się z barierami, apeluję o traktowanie kwestii dostępności jako obowiązku państwa i inwestycji w przyszłość.

Monika Jadwiga Piątkowska